

ФОНД
НАУЧНИ
ИЗСЛЕДВАНИЯ

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

EUROPEAN COOPERATION
IN SCIENCE & TECHNOLOGY

Funded by the
European Union

Повишаване на познанията за чуждите видове с помощта на гражданската наука: Подходи за изпълнение на гражданската наука за чуждите видове, управление на данните и стандарти

Договор № КП-06-COST-13 / 06.08.2019 г.

Изпълнител:

Институт по биоразнообразие и
екосистемни изследвания
Българска академия на науките (ИБЕИ-БАН)

Финансиране:

Фонд „Научни изследвания“ в рамките на COST Акция
CA17122 „Повишаване на познанията за чуждите
видове с помощта на гражданската наука“ Alien CSI,
<https://alien-csi.eu/>

Европейската програма за сътрудничество
в областта на науката и технологиите COST
се финансира от Европейския съюз

Сътрудничество:

Мрежата за инвазивни чужди видове в
Дунавския регион (DIAS)

гр. София, 2020 г.

Основна цел на COST Акцията е изследване и развитие на потенциала на гражданската наука (участието на доброволци в науката) във връзка с чуждите и инвазивните чужди видове (ИЧВ). Изпълнението на тази цел включва следните задачи, в чието изпълнение участва ИБЕИ-БАН:

- 1) Повишаване равнището на участие, образователната стойност и приложимостта на съществуващите инициативи за гражданска наука в България;
- 2) Разработване на методи за подобряване качеството на данните, събрани с участието на гражданската наука, и подходящи методи за визуализиране с цел комуникация и ангажиране на всички заинтересовани страни;
- 3) Обсъждане и разпространяване на резултатите с всички заинтересовани страни, участващи в изпълнението на Регламент (ЕС) № 1143/2014, особено по отношение на програмите за мониторинг и наблюдение.

ИБЕИ-БАН участва в следните **работни групи (РГ):**

РГ2: Подходи за изпълнение на гражданската наука за чуждите видове

- Преглед на иновативни технологии за гражданската наука
- Изследване на нови подходи за повишаване нивото на участие в гражданската наука, свързана с чуждите и инвазивните видове и въвличане на нови групи участници
- Преглед и документиране на възможностите за осигуряване на достъпност на данните, събирани с помощта на гражданската наука.

РГ3: Управление на данните и стандарти

- Преглед на структурата на данните при съществуващите инициативи на гражданската наука, свързана с чуждите и инвазивните чужди видове в Европа и България
- Мобилизиране на данните за България и стимулиране на операторите на данни за бързото им публикуване.

РГ5: Разпространяване на резултатите по проекта и повишаване на сътрудничеството.

Инвазивни чужди видове от значение за Европейския съюз и Дунавския басейн, срещащи се в България

Американски шипобузест рак (*Faxonius limosus*)

Отличава се с кафяво-червени напречни ленти или петна върху гръбната страна и страничните пластинки на коремните сегменти, с масивни шипове странично на „бузите“ пред напречната (шийна) бразда на главогръда, и с малки и тесни щипки, чиито връхни части са оранжеви с контрастираща черна препаска под тях. Среща се в р. Дунав и дунавските притоци в Северозападна България.

Американски черен бодлив сом (*Ameiurus melas*)

Тяло без люспи, голяма, гръбно-коремно сплесната глава и малки очи. Устата е голяма с четири двойки мустаци. Наличие на мастна перка и по един бодлив лъч в гръбната и гръдните перки. Аналната перка е къса, а опашната е квадратна или заоблена, в основата със светла ивица; и двете перки са с характерно оцветяване на черно-бели ивици. Среща се в р. Дунав, канали, езера и язовири в Дунавския басейн.

Кумайску нопаланко (*Perccottus glenii*)

Късо тяло, покрито изцяло с люспи. Голяма глава с тъмни ивици и високо разположени очи. Устата е голяма с изпъкнала долна челюст и малки остри зъби. Гръбните перки са две, задната по-дълга. Коремните перки също са две, разположени близо до главата и непропорционално малки. Среща се в р. Дунав и водоеми със стоящи или бавнотечащи води в Дунавския басейн.

Нутрия (*Myocastor coypus*)

Тялото е приспособено за полуводен начин на живот. Главата е триъгълна, очите и ушите са малки. Очите са разположени в горната част на главата. Има много добре развити резци с оранжева предна повърхност на емайла. На задните лапи има плавателна ципа. Опашката е цилиндрична. Среща се в цяла България.

Европейска
комисия

Приложение за мобилни устройства (телефони, таблети)

“Инвазивни чужди видове в Европа” / Invasive Alien Species in Europe App

1. Разработване и цели на приложението

Приложението е създадено и се поддържа от Съвместния изследователски център на Европейската комисия (Joint Research Centre of the European Commission) <https://visitors-centre.jrc.ec.europa.eu/en/media/tools/tracking-invasive-alien-species-europe-mobile-app>.

Целта на приложението е да даде възможност на широката общественост (любители и професионалисти) да получават и споделят информация за инвазивните чужди видове в Европа и по този начин да се улесни изпълнението и прилагането на Регламент (ЕС) № 1143/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2014 година относно предотвратяването и управлението на въвеждането и разпространението на инвазивни чужди видове.

2. Обхват на приложението

- Инвазивни чужди видове растения и животни от значение за ЕС, включени в списъка към Регламента;
- Инвазивни чужди видове безгръбначни животни и риби от регионално значение (Басейна на р. Дунав).

3. Съдържание на приложението

- Каталог/ списък на видовете;
- Информация за всеки ИЧВ – кратко описание, прилики/ разлики с други видове, местообитание, биологични и екологични особености, произход, пътища на въвеждане в Европа, отрицателно въздействие;
- Снимки на всеки вид;
- Карта със записаните наблюдения на ИЧВ в Европа.

4. Функционалности на приложението

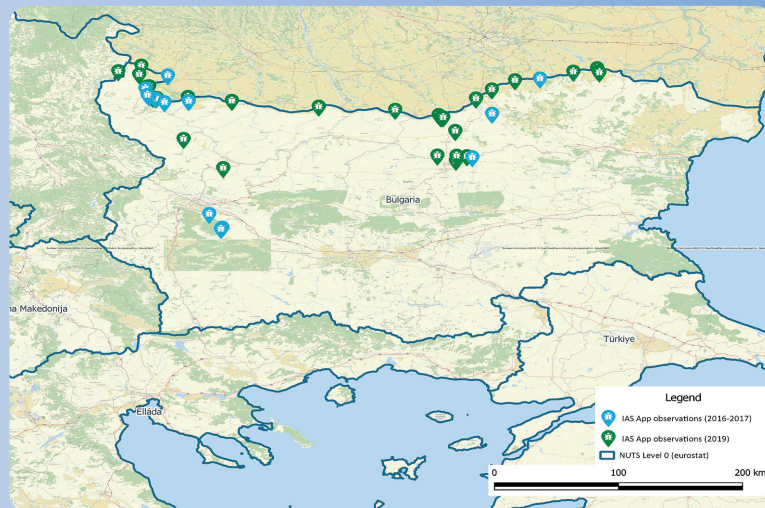
- Сортиране и търсене на видовете – по име, по таксономична група (животни, растения), по екологична група (сухоземни, морски, сладководни);
- Регистриране на наблюдение;
- Съхранение, преглед и редакция на регистрираното наблюдение;
- Изпращане на запис;
- Преглед на всички записи на всички видове в Европа;
- Преглед на всички записи, направени от потребителя с информация за резултатите от валидирането;
- Смяна на езика (приложението е налично на български език).

5. Валидиране и достъп до данните

Валидирането на данните (потвърждаване на таксономичната принадлежност на видовете по изпратените снимки) се извършва от експерти по различните таксономични групи в Европа. Резултатите от валидирането може да бъдат видяни на онлайн картата и като списък на самото приложение под рубриката „Моите записи на видове“, както и на платформата за гражданска наука за ИЧВ на Съвместния изследователски център.

Събраните данни със смартфон приложението са със свободен достъп. Налични са на страницата на Европейската информационна система за чуждите видове EASIN:

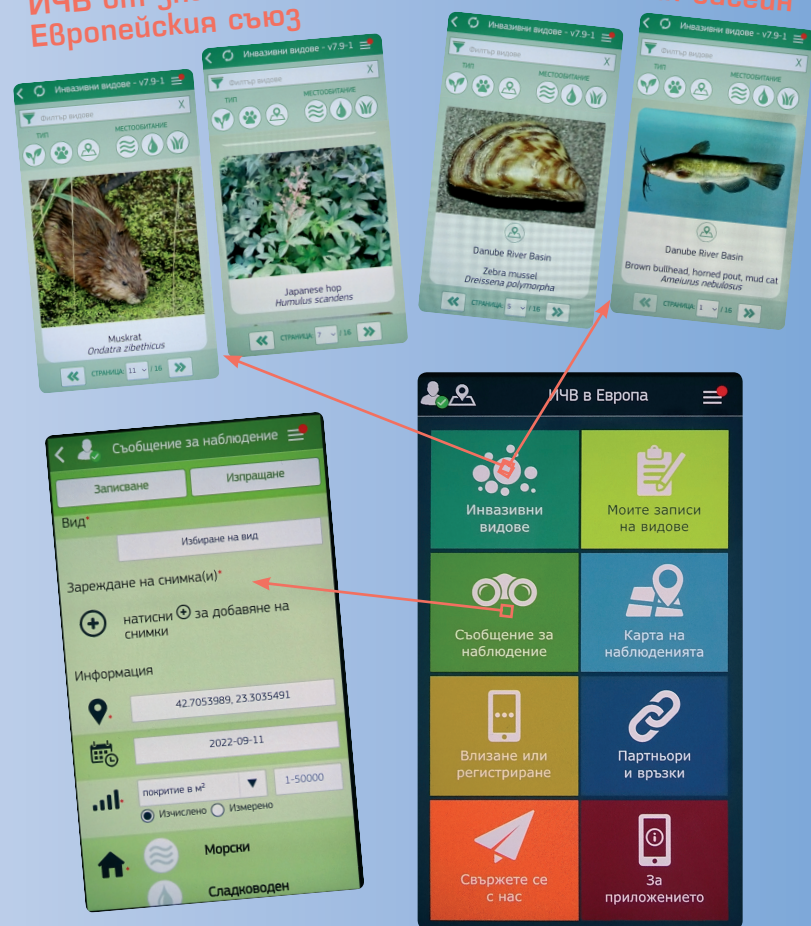
<https://easin.jrc.ec.europa.eu/easin/CitizenScience/IASMap>

Наблюдения на инвазивни чужди видове от значение за ЕС и Дунавския басейн, регистрирани в България в периодите 2016–2017 г. (отбелязани в синьо) и 2019 г. (отбелязани в зелено) (EC Joint Research Centre).

ИЧВ от значение за Европейския съюз

ИЧВ от значение за Дунавския басейн

Можете да помогнете
за предотвратяване на въвеждането и
разпространяването
на инвазивни чужди видове
като регистрирате наблюденията си
на чужди видове растения и животни
с помощта на

приложението за мобилни телефони
„Инвазивни чужди видове в Европа“ /
Invasive Alien Species in Europe App

За Android

За iOS

За контакти:

Институт по биоразнообразие и екосистемни
изследвания

Българска академия на науките

Тел.: +359 2 989 6997; +359 879 499183

trichkova@gmail.com

Текст: Теодора Тричкова

Снимки: Теодора Тричкова, Любомир Андриев

Полиграфическа реализация: НЕО Арт – София

